

Social- og boligminister Sophie Hæstorp Andersens talepapir

Anledning	SOU alm. del. - samrådsspørgsmål AI om international adoption
Dato / tid	20. februar 2025 kl. 13:00
Sted	Folketingets Socialudvalg
Talens varighed	Ca. 11 min.

Samrådsspørgsmål AI er stillet efter ønske fra Karina Adsbøl (DD) og Katrine Daugaard (LA)

Samrådsspørgsmål AI

Ministeren bedes svare på, om erfaringerne i Danmarks Radios podcastserie "Falske Minder" giver anledning til, at ministeren vil genoverveje sin beslutning om en kulegravning af adoptionsområdet, der går helt frem til 2024 og inkluderer danske myndigheders og adoptionsbureauers kendskab, ansvar og rolle i internationale adoptionssager, hvor der er blevet begået handel med børn, bestikkelse og lagt pres på internationale myndigheder med henblik på at sikre adoptionsbørn til familier i Danmark?

Det talte ord gælder

Tak for det og tak for spørgsmålet.

Jeg er sikker på, at der var rigtig mange, der lyttede med, da Danmarks Radio udgav sin podcastserie om adoptioner fra Libanon tilbage i december.

For mig, der understreger podcasten behovet for, at vi får sat gang i en afdækning af adoptionsformidlingen i Danmark gennem tiden.

Selvom der i de senere år er gennemført undersøgelser af adoptionsformidlingen fra udvalgte lande tilbage i tid – herunder senest Sydkorea – så findes der i dag ikke en mere systematiseret, tilgængelig viden om, hvordan adoptionsformidlingen til Danmark foregik, og hvordan formidlingen har udviklet sig i takt med samfundet i øvrigt.

Det skal vi have, og derfor er jeg da også rigtig glad for, at vi med to aftaler – i det, der hedder SSA, altså på social-, sundhed- og

arbejdsmarkedsområdet - har afsat midler til en uvildig historisk afdækning af adoptionsformidlingen til Danmark.

Når spørgerne omtaler en kulegravning af adoptionsområdet i spørgsmålet, så ligger jeg i min besvarelse af spørgsmålet til grund, at det er netop denne afdækning, der henvises til.

Med SSA-aftalen for 2024, der blev vi enige om at iværksætte en undersøgelse vedrørende de 10 lande, hvorfra der er kommet flest børn til Danmark gennem adoption. Ifølge aftalen skal undersøgelsen dække perioden fra 1964 til 2016.

Med de seneste SSA-forhandlinger har vi aftalt en udvidelse af undersøgelsen til samtlige lande, der er adopteret børn til Danmark fra – og dermed også Libanon.

DR's podcast fokuserer på forløb, der er sket i 1970'erne og 80'erne. Altså i en tid, hvor både reglerne og rammerne for

adoptionsformidlingen til Danmark var ganske anderledes – både her i landet og i de lande, vi samarbejdede med.

Internationalt set er Haagerkonventionen af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner en klar skillelinje i tilgangen til international adoptionsformidling.

Konventionen blev udformet i en erkendelse af, at det var nødvendigt med en fælles ramme om adoptionsarbejdet for at sikre, at adoptioner gennemføres til barnets bedste og med respekt for dets grundlæggende rettigheder, samt at hindre børnebortførelser, salg af eller handel med børn.

Der har løbende været og er fortsat et internationalt fokus på vigtigheden heraf. Og nationalt er vores standarder og regler for adoptionsformidlingen også løbende blevet styrket og skærpet.

I 2016 der fik vi et nyt adoptionssystem i Danmark, som medførte en øget kontrol og et skærpet tilsyn med den internationale adoptionsformidling til Danmark.

Systemet blev etableret på baggrund af en omfattende analyse af bl.a., hvordan man kan tilrettelægge et system, der bedst muligt sikrer adoptionsforløb, som vi kan stå inde for, og hvor de involverede beskyttes bedst muligt.

Med systemet blev der bl.a. indført strengere kontrol med – og dermed gennemsigtighed i – den økonomi, der nu engang er forbundet med internationale adoptioner.

Samtidig blev det besluttet, at tilsynet med adoptionsformidlingen skulle samles hos én myndighed, Ankestyrelsen, som også fik ansvaret for at godkende matchningsforslag imellem børn og forældre.

Ankestyrelsen har siden 2016 udarbejdet årsberetninger om tilsynet med adoptionsområdet. Der har således løbende

været åbenhed i forhold til eventuelle bekymringer om den internationale adoptionsformidling, herunder om der har været forhold, der krævede særlig opmærksomhed.

Kravene til gennemsigtigheden i de økonomiske forhold blev endvidere skærpet yderligere i 2022, hvor der bl.a. blev indført nye regler for donationer og hjælpearbejde i forbindelse med adoptionsformidlingen.

Samlet set har vi altså siden 2016 haft et system, der bygger på erfaringer med og viden om de risici, der knytter sig til international adoption. Og de sikkerhedsmekanismer fandtes ikke i samme grad tilbage i tid, og slet ikke i 1970'erne og 1980'erne.

Det nye system har været helt centralt i forhold til at spotte, om der har været uregelmæssigheder i adoptioner og har samtidigt generelt set understøttet, at de uregelmæssigheder der har været de seneste

år, har været i en helt anden og mindre alvorlig kategori end de oplysninger, der er kommet frem, om adoptioner historisk set. Og det er også med de skærpede regler og tilsyn i hånden, at de udfordringer, der var i forhold til samarbejdet med Sydafrika, blev afdækket.

Så når spørger lægger op til, at den historiske afdækning på baggrund af podcasten bør udvides til at gå helt op til 2024, så vil det korte svar være: Det synes jeg ikke, den skal.

Det siger jeg samtidigt med en bevidsthed om, at vi allerede ser ind i en meget omfattende og ressourcekrævende opgave, når afdækningen skal omfatte samtlige lande og områder, der igennem årene er adopteret børn til Danmark fra, og går helt tilbage til 1964. Der er altså tale om nu 70 lande, som vi skal have undersøgt, fra 1964 til 2016.

Den andel del af spørgsmålet det vedrører afdækningens "mulighed for at granske danske myndigheder og adoptionsbureauers kendskab til, ansvar for og rolle i

adoptionssager, hvor der er blevet begået handel med børn, bestikkelse og lagt pres på internationale myndigheder med henblik på at sikre adoptionsbørn til familier i Danmark”.

Jeg antager, at spørgerne i deres spørgsmål lægger til grund, at danske myndigheder og adoptionsbureauer har været indblandet i handel med børn og bestikkelse og lagt pres på internationale myndigheder.

I Danmark er det naturligvis sådan, at hvis der er sket lovbrud, så bør de ansvarlige stå til ansvar.

I forhold til placering af ansvar, så har vi et velfungerende domstolssystem til at tage sig af det.

Og skulle der komme informationer frem, som peger på konkrete sager med ulovlige forhold, så skal der tages stilling til, hvordan der følges op på det.

Regeringen mener ikke, at den historiske afdækning skal have til formål at placere et ansvar – hverken hos myndigheder eller enkeltpersoner.

I den bedste af alle verdener stod vi ikke i en situation, hvor der overhovedet kunne være tvivl om, hvorvidt alle internationale adoptioner til Danmark var foregået efter reglerne. Vi ville have absolut sikkerhed om alle forløb og have adgang til flere oplysninger i alle sager. Sådan er det desværre ikke.

Som jeg allerede har været inde på, så har adoptionsformidlingen udviklet sig over tid, og vi kræver i dag langt mere dokumentation og har et meget stærkere tilsyn.

At man ikke havde det for 40 eller 50 år siden, betyder ikke, at alle adoptioner så er ulovlige eller gennemført på en måde, som vi ikke ønsker.

Det er nu engang sådan, at det mandat, der ligger i SSA-aftalen for 2024 indebærer, at

undersøgelsen ikke skal være en juridisk vurdering og ikke skal placere et ansvar.

Det, afdækningen skal gøre, det er at:

- Redegøre for de retlige rammer i Danmark for international adoption
- Redegøre for adoptionslovgivning, adoptionsprocesser og den samfundshistoriske kontekst, som var gældende i de lande, hvorfra der blev adopteret børn til Danmark, og
- Kortlægge samarbejdet mellem danske adoptionsformidlende organisationer og deres udenlandske samarbejdspartnere, herunder de økonomiske aspekter forbundet med samarbejdet.

Det indebærer således også at afdække danske myndigheders daværende rolle, deres tilsynsforpligtelse og formelle kompetencer set i en samfundshistorisk kontekst.

Alt dette skal understøtte det formål, der ligger bag den historiske afdækning, nemlig at tilvejebringe oplysninger, der kan understøtte

personer, som er adopteret til Danmark, i deres ret til at kende deres egen historie ved at give dem mulighed for en bredere, dybere indsigt i den kontekst og det system, som deres adoption blev gennemført i.

Det er ikke nødvendigvis alle adopterede, der har et ønske om at udpege "ansvarlige". Jeg vil også tro, at ønsket om viden om, hvordan formidlingen er foregået, fylder hos mange.

Samtidigt er det gennemgående i det her spørgsmål - som jeg ser det - at vi taler om adoptioner og adoptionsformidling, der er sket i en anden tid, hvor der både nationalt, i afgiverlandene og i international sammenhæng var andre normer og regler for adoptionsformidlingen.

Jeg synes derfor, at vi skal passe på med at lægge nutidens syn på adoptionsområdet ned over historiske forhold og derpå konkludere, om noget var forkert eller ej.

Det er hverken muligt eller en hensigtsmæssig brug af ressourcer at jage ”ansvarlige”. Men det er muligt – og vi har en forpligtelse til som samfund – at afdække, hvad der er sket.

Jeg håber derfor, at vi i de fortsatte drøftelser om afdækningen, snart kan nå til enighed om den nærmere tilrettelæggelse og få sat arbejdet i gang.

Til sidst vil jeg blot sige tak for endnu en mulighed for at sætte fokus på international adoption i et historisk perspektiv. Jeg synes, det er en vigtig del af processen, at vi også får talt os igennem fortidens læringspunkter, så vi kan blive klogere på fremtiden og det fremtidige adoptionssystem, som vi politisk lige nu er ved at drøfte, hvordan skal fungere i fremtiden.

Tak for ordet.